

دین، عقل و اراده انسان را به یک سو می برد/ تعقل لذت دارد

ابراهیمی دینانی، چهره ماندگار فلسفه گفت: در علوم فقط فکر باید به یک طرف برود ولی در دین علاوه بر اینکه عقل، فکر، شعور و ادراک به یک سمت می‌رود، اراده هم باید به آن سمت برود.

ابراهیمی دینانی، چهره ماندگار فلسفه گفت: در علوم فقط فکر باید به یک طرف برود ولی در دین علاوه بر اینکه عقل، فکر، شعور و ادراک به یک سمت می‌رود، اراده هم باید به آن سمت برود.

به گزارش خبرنگار مهر، غلامحسین ابراهیمی دینانی، عضو انجمن حکمت و فلسفه ایران و چهره ماندگار فلسفه در برنامه «معرفت‌ها»؛ که از شبکه ۴ سیما پخش می‌شود، در تفسیر اندیشه‌های فیض کاشانی درباره وجه حق و عبودیت اظهار داشت: وجهه و جهت چیست؟ جهات سبعة؛ بالا، پایین، جلو، عقب، راست و چپ. یک کلمه هم وجهه است. وجهه در لغت به معنی صورت یعنی روبرو شدن است.

وی افزود: اگر صورت کسی را بپوشانند و بدنش را نشان دهند، شما او را نمی‌شناسید، ولی اگر صورتش را ببینید و بدنش را نبینید، او را می‌شناسید. همه هویت انسان در صورتش است؛ صورت خیلی مهم است. اگر شما صورت کسی را ببینید، می‌فهمید که او غمگین یا شاد است. صورت حالت آدمی را نشان می‌دهد.

عضو انجمن حکمت و فلسفه ایران ادامه داد: در فقه اسلامی در همه عبادات، فقها می‌گویند «وجه»؛ شما هر عبادتی که داشته باشید، باید قصد وجه داشته باشید؛ یعنی قریه الی الله و برای خدا باشد. اگر برای خدا نباشد، به درد نمی‌خورد. قبله مظهر حق تعالی است، قصد وجه یعنی قصد قربت به سوی خداوند. اگر شما رو به سوی خداوند بیاورید، خداوند هم رو به سوی شما می‌آورد.

ابراهیمی دینانی با طرح این سؤال که چرا وجه و صورت اهمیت زیادی دارد، خاطرنشان کرد: وقتی که شما صورت را به یک طرف ببرید، انگار تمام وجودت به آن سو رفته است. صورت به یک طرف رفتن علامت این است که تمام اندیشه و فکر افراد به آن طرف رفته است. توجه یعنی فکر کردن و توجه از وجه است. زمانی که فکر به یک سو رفت، آرزوها و اراده هم به همان سمت است.

وی تصریح کرد: ما مسائل علمی را با عقل و فکر می‌فهمیم. دیگر کسی با دل افراد کاری ندارد. در علوم فقط فکر باید به یک طرف برود ولی در دین علاوه بر اینکه عقل، فکر، شعور و ادراک به یک سمت می‌رود، اراده هم باید به آن سمت برود. اراده و عقل دو چیز است. عقل و اراده به یک سمت که برود، آن دینی است. در نماز نه تنها فکر را باید به طرف حق تعالی ببری، بلکه اراده‌ات را هم باید ببری؛ این خیلی مهم است. دین از انسان این را می‌خواهد که عقل و اراده انسان به یک سمت برود.

این استاد دانشگاه اظهار داشت: آرزو و تمنا قانع نیستند. هیچ موجودی در عالم به اندازه انسان حرص و طمع ندارد. حیوانات سیر می‌شوند اما انسان سیری ندارد. اشتهاهای نفسانی، زیادت‌طلبی و اش سیری ندارد. حال با چه چیزی باید آن را کنترل کرد؟ با عقل و آگاهی. عقل محاسبه و کنترل‌کننده است.

ابراهیمی دینانی در ادامه گفت: ما باید علل امور را بشناسیم. حکمای ما می‌گویند هر اتفاقی که در این عالم می‌افتد، چهار علت دارد؛ علت مادی، صوری، فاعلی و غایی. گاهی ما به این چهار علت توجه نداریم. وقتی می‌توانیم درست فکر کنیم که به علت غایی بیشتر فکر کنیم. علت غایی از آن سه علت دیگر مهم‌تر است.

وی با بیان اینکه خلق و حق، کلمات خیلی مهم هستند، افزود: کیفیت عمر از کمیت عمر مهمتر است. بسیاری از حکما عمر کوتاهی داشته‌اند ولی عمرشان کیفیت داشته است. عمر دراز بدون تعقل و حکمت، به هیچ دردی نمی‌خورد. در ۱۰ مقوله ارسطویی، کم و کیف از هر مقوله دیگری مهمتر هستند. ما با کمیت و کیفیت در زندگی سر و کار داریم؛ کمیت اندازه است و کیفیت چگونگی است. چگونگی خیلی مهم است. ما در زندگی از چرایی امور می‌پرسیم. علم چگونه است؟ علم از چگونگی بیشتر بحث می‌کند و از چرایی کمتر حرف می‌زند.

چهره ماندگار فلسفه گفت: نگاه‌ها فرق دارد، یک نگاه علمی و یک نگاه فلسفی داریم. ما باید از جهات مختلف نگاه کنیم. در خلق خیلی جهات وجود دارد. در حق و حقیقت یک جهت بیشتر نیست. حق یک چیز بیشتر نیست. خلق رنگ و وارنگ است. ما باید از خلق به حق برویم. باید دل بدهیم، حق تعالی خودش می‌برد. ما اگر مانع ایجاد نکنیم، می‌رویم.

ابراهیمی دینانی افزود: همه اشخاص می‌گویند که حقیقت را دوست دارند، اما در مصداق حقیقت اشتباه می‌کنند، چون عجل هستند و تأمل درست نمی‌کنند، چیزی را حق می‌دانند که حق نیست. یک باطل را به جای حق نشانده است. اگر باطل را به جای حق بنشانید، عمر را از دست داده‌اید.

وی در پایان خاطرنشان کرد: انسان حق‌طلب است، منتهی در مصداق حق اشتباه می‌کند و فکر می‌کند باطل حق است و دچار اشتباه می‌شود. انسان به همان اندازه که حقیقت‌طلب است، لذت‌طلب هم است. انسان‌ها لذت‌طلب هستند. حال لذت در چه چیزی است؟ در جواب باید گفت که به شعور آدمی برمی‌گردد. تعقل لذت دارد. لذیذترین غذاها را بعد از سیر شدن نمی‌توانیم بخوریم، اما لذت عقلانی تمام‌شدنی نیست. لذت عقلانی را مردم دستکم می‌گیرند. فهمیدن لذت دارد.